

σχέσεις τους δημιουργούν επίσης νοηματικά εφέ: Είναι αυτή η ικανότητα του κινηματογράφου να απορροφά τους πιο ποικίλους τύπους των σημάνσεων (της σημειώσης) και

να τους οργανώνει σε ένα ενιαίο σύστημα, που μας κάνει να έχουμε υπόψη μας όταν μιλάμε για το συνθετικό ή πολυφωνικό χαρακτήρα του κινηματογράφου».

Δημήτρης Γρηγορόπουλος *Το παραλήρημα της Μαύρης Βίβλου του Κομμουνισμού (Εκδόσεις Εστίας, 2001)*

Μετά την πτώση των καθεστώτων του «υπαρκτού σοσιαλισμού» παρατηρείται ένα φαινομενικά οξύμωρο φαινόμενο. Η ιδεολογική αντιπαράθεση απ' την αστική πλευρά, αντί να περνάει σε ύφεση ή ν' αποκτά χαρακτηριστικά μιας πιο νηφάλιας προσέγγισης, αφού η πίεση απ' το αντίπαλο δέος είναι, προς το παρόν τουλάχιστον, αμελητέα, απεναντίας οξύνεται, εντείνεται ο ιδεολογικός της χαρακτήρας, εκφυλίζεται συχνά σε αγοραία προπαγάνδα.

Τα αίτια μιας τέτοιας θεωρητικής πρακτικής δεν είναι δυοδιάκριτα. Στο βάθος εντοπίζεται η ανασφάλεια του συστήματος, που συνειδητοποιεί ότι δεν είναι σε θέση να συμφιλιώσει τις αντιθέσεις τους, να θεραπεύσει τις ανιάτες αδυναμίες του, που εκδηλώνονται με οξυνόμενα προβλήματα, όπως η ανεργία λόγω χάρη, αλλά και αντιδράσεις εργαζομένων και νέων, αν και το κίνημα ασφαλώς διανύει περίοδο σχετικής ύφεσης.

Το σύστημα βάλλει κατά του εχθρού του, δηλαδή της συντριπτικής πλειοψηφίας της κοινωνίας και της ανθρωπότητας, μ' ένα φάσμα μέσων που αρχίζει απ' τον αυταρχι-

σμό και την καταστολή και φτάνει ως την πνευματική χειραγώγηση και αιχμαλωσία. Η τελευταία γνωρίζει σήμερα πρωτοφανή ανάπτυξη. Η επιχείρηση αποχαύνωσης της κοινωνίας, που διενεργείται κυρίως απ' τα κατ' ευφημισμόν μάλιστα μέσα επικοινωνίας, έχει ως παραπλήρωμα και επιστέγασμά της την ακύρωση της οποιαδήποτε κριτικής θεωρητικής, και κατά βάση του μαρξισμού, που θα μπορούσε να διεγείρει, να ξυπνήσει την κριτική σκέψη των ανθρώπων.

Η αστική τάξη, λοιπόν, προσπαθεί μια και καλή αμετάκλητα, όπως πιστεύει, να «ξεμπερδέψει» με το θανάσιμο και επικίνδυνο, παρά τα πλήγματα που δέχεται, ιδεολογικό της αντίπαλο, το μαρξισμό, ώστε ν' αποκοπεί τελεσίδικα ο ομφάλιος λώρος που συνδέει πραγματικά ή δυναμικά τους εργαζομένους με την επιστημονική κοινωνική θεωρία που μπορεί να καθοδηγήσει ένα εγχείρημα ανατροπής της κεφαλαιοκρατικής κοινωνίας. Ο μαρξισμός και οι πολιτικές δράσεις που αναπτύσσονται υπό την έμπνευσή του αντιμετωπίζονται αγοραία: στην καλύτερη περίπτωση ο μαρξισμός ταυτίζεται με μια ουτοπία ευγενικών έστω ιδε-

ών, αλλά ανεφάρμοστη, ιστορικά αναχρονιστική, που δε χρῆζει συστηματικής πλέον προσέγγισης. Στη χειρότερη περίπτωση, ανασύρονται τα δοκιμασμένα όπλα του αντικομμουνισμού, του μίσους και του πάθους και ο κομμουνισμός χαρακτηρίζεται ως βάρβαρο και απάνθρωπο σύστημα, πληγή της ανθρωπότητας, παράλληλα με το ναζισμό. Την παραλλαγή αυτή υπηρετεί το περιβόητο πόνημα «Η Μαύρη Βίβλος του κομμουνισμού» που κυκλοφόρησε και στη χώρα μας απ' τις εκδόσεις «Εστία», Αθήνα 2001.

Το βιβλίο, έργο μιας ομάδας δημοσιογράφων και ιστορικών με την επιμέλεια του Στεφάν Κουρτουά, εκδόθηκε στη Γαλλία για πρώτη φορά το 1997, πούλησε 700.000 αντίτυπα και μεταφράστηκε σε είκοσι γλώσσες. Στην ελληνική έκδοση προστέθηκε μια εισαγωγή του Δ. Δημητράκου και ένα επίμετρο του Ρ. Σωμερίτη. Όπως ήταν αναμενόμενο, το βιβλίο έτυχε ευρείας προβολής απ' τα ΜΜΕ και παρουσιάστηκε ως μια τεκμηριωμένη, αναλυτική εκτίμηση του κομμουνιστικού φαινομένου.

Η πολιτική πεμπτουσία του πονήματος είναι υψιπετής και ολοκληρωτική. Δεν ταυτίζει απλώς τον κομμουνισμό, όπως και παλαιότερες παρόμοιες θεωρητικές απόπειρες, με το ναζισμό, αλλά θεωρεί τον πρώτο χειρότερο απ' το δεύτερο, αφού εκτιμά ότι τα θύματα του κομμουνισμού είναι περισσότερα απ' τα θύματα του ναζισμού.

Η αντικειμενικότητα της εκτίμησης τεκμηριώνεται με τον υπολογισμό στον ευρύ κατάλογο των θυμάτων του κομμουνισμού και των θυμάτων του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου! Αλλά και με τη συμπερίληψη θυμάτων καθεστώτων, όπως της Καμπότζης του Πολ-Ποτ, της Αιθιοπίας, του Αφγανιστάν, τα οποία ορίζει ως σοσιαλιστικά καθεστώτα!!!

Ένας αντικειμενικός μελετητής δεν

μπορεί να συγκαλύψει ότι υπήρξαν χιλιάδες θύματα απ' τις διώξεις και εκκαθαρίσεις του Στάλιν, ιδίως, και των μιμητών του. Αυτοί οι αριθμοί, όπως προκύπτει και απ' τα αρχεία της ΕΣΣΔ, πόρρω απέχουν απ' τα δεκάδες εκατομμύρια θυμάτων που αποδίδουν οι συγγραφείς στις θηριωδίες του κομμουνισμού. Αν τους διακατέχει μανία να αναβρίσκουν εκατόμβες θυμάτων, ας τις αναζητήσουν στις απερίγραπτες συνεχιζόμενες και εντεινόμενες βαρβαρότητες του καπιταλισμού. Απ' τα πρώτα βήματά του ως την εποχή μας το σύστημα αυτό έγινε συνώνυμο της εκμετάλλευσης, της αδικίας και της εξόντωσης. Αν και ο κατάλογος των θηριωδιών του είναι επίστευτα ευρύς και μακρύς, αρκεί να αναφέρει κανείς τους πολέμους που έχει γεννήσει και που γεννά αυτό το σύστημα, με τα πραγματικά πολλά εκατομμύρια νεκρών και τις ανεκτίμητες υλικές καταστροφές.

Αυτά για την ιστορική αλήθεια που βάναισα κακοποιούν οι συγγραφείς του έργου. Γιατί, αν αξίζει αυτό το βιβλίο κάποια αναφορά και κριτική, είναι η ανάγκη αυτογνωσίας των μαρξιστών, των αριστερών και προοδευτικών ανθρώπων, που πρέπει να μελετούν αντικειμενικά την ιστορία του αριστερού κινήματος και όχι να την καθαγιάζουν, όπως κάποιοι ανιστόρητοι. Η απάντησή μας στο βιβλίο δεν είναι ασφαλώς ο αντιπερισπασμός με την αναφορά των πολλαπλάσιων εγκλημάτων του καπιταλισμού. Η απάντηση είναι ότι είμαστε αντίθετοι σε όσα εγκλήματα έγιναν στο όνομα του μαρξισμού απ' αυτούς που τον παραποίησαν για να υπηρετήσουν τα ιδιοτελή συμφέροντά τους ως γραφειοκρατικό μορφώματός στα καθεστώτα του «υπαρκτού σοσιαλισμού». Η αποτυχία των πρώτων εγχειρημάτων εγκαθίδρυσης του σοσιαλισμού ασφαλώς είναι πηγή εμπειρίας και

ορθολογικής προσέγγισης των νέων εγχειρημάτων, αρκεί να εξετάσουμε αυτά τα φαινόμενα με την κριτική ματιά του μαρξισμού και της αντικειμενικότητας.

Από ένα τέτοιο τερατούργημα που παραπέμπει στον ψυχροπολεμικό αντικομμουνισμό θα ήταν αφέλεια ν' απαιτήσει κανείς στοιχειώδη αντικειμενική προσέγγιση και συγκεκριμένη ανάλυση των συγκεκριμένων φαινομένων, όπως προσιδιάζει στην ιστορική ανάλυση —στην οποία θητεύουν υποτίθεται οι συγγραφείς. Στην περίπτωση τους πρόκειται για κατασκευασμένο ψεύδος που αντανάκλα και υπηρετεί τους πολιτικούς στόχους των ερευνητών. Έτσι οι συγγραφείς δεν αναλύουν συγκεκριμένα και ιστορικά τις διάφορες φάσεις, επιλογές και μορφές των καθεστώτων του τέως «υπαρκτού σοσιαλισμού», αλλά τις ταυτίζουν απόλυτα με τη χειρότερη περίοδο της διακυβέρνησης του Στάλιν (περίοδος πριν το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που σηματοδοτείται με τις δίκες της Μόσχας) και το άκρον άωτον της αντιεπισημονικότητας και χυδαιότητας είναι η ταύτιση με τη σταλινική εκδοχή όλων των συνιστωσών και εκφράσεων του μαρξισμού, στην πλούσια ποικιλία τους, που στην πλειοψηφία τους ήταν αντίθετες και αποδοκίμαζαν την ουσία του γραφειοκρατικού σοσιαλισμού.

Όλα λοιπόν πολτοποιούνται, τοποθετούνται στο ίδιο τσουβάλι με την ένδειξη: θηριωδία, βαρβαρότητα, εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Ο σκοπός είναι προφανής. Ν' ακυρωθεί η οποιαδήποτε δυνατότητα μαρξογενούς προσέγγισης και μαρξογενούς κινήματος, γιατί όλα τα κινήματα αυτού του είδους εγγενώς, κατά τους συγγραφείς, οδηγούν στον αυταρχισμό και την απανθρωπιά. Είναι εξόφθαλμο ότι αυτή η προπαγάνδα (γιατί βεβαίως δεν πρόκειται για ιστορική μελέτη) εντείνεται σε μια περίοδο που αναπτύσσονται τα κινήματα, που η ανησυχία και η απόγνωση ζυμώνονται στις μάζες. Πρέπει λοιπόν να μπει και με τον πιο χυδαίο τρόπο ταφόπλακα στο μαρξισμό, για ν' αποκλειστεί η όποια σύνδεση των αναδυόμενων κινήματων μ' αυτόν, γιατί η ταξική συνείδηση της άρχουσας τάξης τη διδάσκει ότι μια τέτοια νέα, δημιουργική σύνδεση είναι το φάντασμα που πλανιέται από πάνω τους. Δεν είναι, συνεπώς, τυχαίο ότι το κατασκευάσμα αυτό προκάλεσε τις έντονες αντιδράσεις αριστερών και μη διανοουμένων στη Γαλλία. Αξίζει, τέλος, να σημειώσουμε ότι στις αθλιότητες των συγγραφέων προστέθηκαν και οι αθλιότητες των ημεδαπών τέως «αριστερών» Ριχάρδου Σωμερίτη και Δημήτρη Δημητράκου.